

Eglė DEAN

TIKROVĖS ATSPINDŽIAI GABRIELIO GARCÍA MÁRQUEZO KŪRYBOJE

Menotyrininkė Eglė DEAN straipsnyje bando surasti sferas, kuriose Gabrielio García MÁRQUEZO literatūra remiasi tikrove. Perpasakojant rašytojo biografiją atkreipiamas dėmesys į realybės įtakotus tekstus. Sudėtinga politinių aplinkybių nulemta biografija atskleidžia Márquezą kaip humanistą ir plačių pažiūrų žmogų.

REFLECTIONS OF REALITY IN THE CREATIONS OF GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Art critic Eglė DEAN in the article attempts to find areas, where literature by Gabriel García MÁRQUEZ is based on reality. While retelling the writer's biography, the attention is drawn to the texts which were influenced by the reality. Complex, determined by the political circumstances biography reveals Márquez as a humanist and a man of varied interests.

Gabrielis García Márquezas, žymiausias maginio realizmo atstovas, yra populiarus ne vienoje šalyje, o jo knygos, subtilios, tragiškos ir originalios, atskleidžia Lotynų Amerikos socialinių ir politinių idėjų būtį. Nepaprastai vaizdinga kalba, iš tikrovės paimtos temos, ypatingas pasakojimų ritmas ir įspūdingi aprašymai sukuria unikalią literatūrą. Maginis realizmas išplečia realybės kategorijas, kad apimtų mitą, magiją ir kitus neįprastus fenomenus. Gabrielis García Márquezas maginiame realizme maišo realybę ir fantaziją taip, kad skirtumai tarp abiejų dingsta. Šios technikos pavyzdys gali būti apsakymas „Labai senas žmogus su milžiniškais sparnais“, kur baisios audros metu angelas nukrenta į žemę. Kai jį randa Pelėjas ir Melisanda, jie šokiruoti, pamatę angelą, tačiau nesistebi jo egzistavimu. Situacijos realybė niekada neginčijama, nors angelas ir yra stebinantis. Net kaimynė nėra nustebusi: „Jis angelas, – ji pasakė jiems. – Jis turbūt atskrido vaiko, bet vargšelis yra toks senas, kad lietus numušė jį žemyn“.

„Labai senas žmogus su milžiniškais sparnais“ demonstruoja Márquezo sugebėjimą papasakoti pasaką ar liaudišką istoriją realistine maniera, bet pridėdamas magijos. Angelas padeda šeimai išsigelbėti nuo skurdo. Prieš pasirodant angelui jie yra paprasta, neturtinga šeima su mirštančiu sūnumi. Kai tik angelas yra pagautas, sūnus pasveiksta, ir šeima pasinaudoja angelu finansinei sėkmei pasiekti. Márquezas atskleidžia tikrą žmogaus charakterį. Nuostabi būtybė nukrenta į žemę, ir žmonės pasinaudoja ja, kad susikrautų pinigų. Galiausiai šeima pavargsta nuo angelo ir svajoja, kad jis pradingtų. Pasakos pabaigoje angelas galų gale išskrenda, taip ir nepasiėmęs vaiko sielos. Šitokia magiškajam realizmui būdinga stilistika, švelnus ir dvasingas aprašymas, rodo autorių esant humanistą – tai svarbiausias rašytojo bruožas. Tai fantazijos pavyzdys. O dažniausiai Márquezas renkasi realybės temas.

Gabrielis José García Márquezas (Gabo) gimė 1927 metų kovo 6-ąją, nors kiti šaltiniai teigia, jog tai buvo 1927-aisiais, Aracatacoj, Kolumbijoj. Jo tėvai – Gabrielis Eligio García ir Luisa Santiaga Márquez. Greitai po vaiko gimimo tėvas telegrafo operatoriaus karjerą pakeitė į vaistininko homeopato Riochachoje. 1929 metais tėvai persikėlė į Sucre, o García Márquezas liko Aracatacoje. Jį, vyriausią iš vienuolikos vaikų, augino motinos tėvai ir trys tetos. Kai jam buvo aštuoneri, mirė senelis, ir tuomet jis prisijungė prie šeimos Sucre.

Savo tėvų meilę García Márquezas aprašė „Meilėje choleros metu“. Kai jie išsimylėjo vienas kitą, pulkininkas Nicolás Márquezas, Luisos Santiaga tėvas, buvo priešiškas. Gabrielis Eligio García buvo konservatorius, lovelasas ir telegrafo operatorius su keliais nesantuokiniais vaikais. Jaunosios tėvui netiko nei socialiai, nei politiškai. Tačiau jis siekė Luisos pasitelkdamas smuikų serenadas, meilės eilėraščius, nesuskaičiuojamus laiškus ir netgi telegrafo žinutes, kai jos tėvas išsiuntė toli nuo namų, siekdamas porėlę išskirti. Jos tėvai išbandė viską, kad atsikratytų Gabrieliu, bet jų duktė buvo pasiryžus tekėti. Galiausiai tėvai nusileido.

Pirmaisiais gyvenimo metais būsimąjį rašytoją itin veikė jo seneliai. Senelis buvo liberalas, Tūkstančio dienų karo veteranas ir labai gerbiamas žmogus. Kai buvo jaunas, nušovė žmogų dvikovoje, o vėliau turėjo šešiolika nesantuokinių vaikų (aprašyta romane „Šimtas metų vienatvės“). Jis buvo gerai žinomas dėl atsisakymo tylėti apie bananų skerdynes (aprašytas „Šimte metų vienatvės“), kurios įvyko tais metais, kai gimė Gabrielis. Gruodžio 6-ąją Cienaga traukinių stotyje apie 3000 streikuojančių bananų kompanijos darbininkų buvo sušaudyti kareivių iš Antioquia. Incidentas oficialiai buvo pamirštas ir ištrintas iš Kolumbijos istorijos vadovėlių. Nors Márquezas tuomet buvo tik kūdikis, šis įvykis turėjo lemiamą reikšmę jo ateities pažiūroms. Senelis buvo ir puikus pasakotojas. Jis mokė iš žodyno, kiekvienais metais vesdavosi į cirką ir pirmasis parodė Gabrieliui „stebuklą“ – ledą parduotuvėje Suvienytos Vaisių Kompanijos, kuri vėliau romane virs Amerikos Vaisių Kompanija. Taip pat jis kartkartėmis sakydavo savo jaunam anūkiui: „Tu negali įsivaizduoti, kiek daug sveria negyvas žmogus“, primindamas, kad nėra didesnės naštos nei būti nužudžius žmogų – pamoka, kurią vėliau Márquezas įtrauks į savo romanus. Jo politinės ir ideologinės pažiūros buvo formuotos jo senelio istorijų apie praėjusį pilietinį karą, kuriame laisvamaniai kovojo prieš konservatorius. Pvz., generolas Rafaelis Uribe Uribe, kuris prieš gimstant Gabui aplankė Aracatacą ir išlenkė kelis alaus bokalus su seneliu bei kitais veteranais, buvo pulkininko Aureliano Buendijos prototipas. Taip pat čia rašytojas pradėjo jausti polinkį į keistumą. Jis teigė: „Mano vaikystės pasaulis buvo sukurtas leidžiant laiką dideliame liūdname name, su seserimi, kuri valgė žemę (prisiminkime Rebeką), senele, kuri pranašaudavo ateitį, ir nesuskaičiuojamais giminaičiais tuo pat vardu (vėlgi naudota „Šimte metų vienatvės“ – E. D.), kurie niekada nematė didelio skirtumo tarp laimės ir beprotybės“. Gabrielio senelė taip pat suvaidino svarbų vaidmenį jo auklėjime. Jis buvo įkvėptas to, kad ji „nepaprastus įvykius vertino kaip visiškai natūralius“. Namuose buvo ištaisai pasakojama apie vaiduklius ir nuojautas, ženklus ir stebuklus, visa įnirtingai ignoruojant senajam pulkininkui. Senelė buvo šaltinis visa ko magiško, prietaringo ir antgamtiško. Gabrieliui patiko unikalūs jos įvairiausių istorijų pasakojimo būdas. Nesvarbu, kokie fantastiški ar neįtikėtini buvo senelės teiginiai, ji visuomet pateikdavo juos lyg neginčijamą tiesą.

Po senelio mirties pasidarė aišku, kad senelė, kuri tapo beveik akla (kaip Ursula romane), buvo bejėgė, ir Gabrie-

liui teko prisijungti prie likusios šeimos Sucre. Kai jam buvo penkiolika, jis buvo nusiųstas į gabių vaikų internatą Zipaquiroje, mažame provincijos miestelyje šalia Bogotos, kurį valdė jėzuitai. Tai buvo jo pristatymas aukštikalnėms ir konservatyviai visuomenei. Jis buvo vienišas ir jautėsi nepritampas, tačiau kaip tik tais metais mokykloje atrado savo rašytojo talentą ir susidomėjo politika. Keletas jo mokytojų buvo kairieji, ir jis baigė mokyklą įgavęs marksistinę pasaulėžiūrą. Pradėjo studijuoti teisę Bogotos universitete. Fotografijose, kurios vaizduoja García Márquezą, kai jam buvo dvidešimt, matome liesą, prastai apsirengusį jaunuolį. Studijuodamas Bogotoje, jis rengėsi kaip garsus dainininkas ir aktorius Carlosas Gardelis ir dažnai lankėsi bordeliuose. Kartą buvo sumuštas, kai negalėjo užsimokėti. Studijavo teisę, kad įtiktų savo tėvui, bet beveik nelankė paskaitų ir bandė rašyti. Dienraštis „El Espectador“ išspausdino jo pirmus apsakymus ir pareiškė, kad jis yra „naujas ir pažymėtinas rašytojas“. O 1948 metų pavasarį įvyko riaušės dėl Jorge's Eliecerio Gaitano nužudymo, ir pensionatas, kuriame gyveno García Márquezas, buvo sudegintas. Jis susidėjo savo knygas, apsakymų originalus į lagaminą ir bandė nunešti į dėdės butą. Deja, Gaitano rėmėjai prie barikados viską konfiskavo. Bogotos universitetas buvo uždarytas, ir Márquezas pradėjo lankyti Cartagenos universitetą, bet greitai apleido studijas, kadangi ėmėsi reporterio darbo. Po metų jis persikėlė į Barranquillą, kur išsinuomojo kambarį viešnamyje, rašė laikraščio skiltį, o naktį – apsakymus. Ėmė bendrauti su grupe jaunų rašytojų, kurie garbino modernistus, tokius kaip Joyce'as, Woolf ir Hemingway'jus ir kurie supažindino jį su Faulknerio kūryba. 1954 metais Márquezas grįžo į Bogotą kaip „El Espectador“ reporteris.

Pirmąjį rašytojo romaną „Lapų audra“ 1955 metais išleido maža Bogotos leidykla. Tada jis pradėjo lankytis Kolumbijos komunistų partijos susiejimuose, tačiau greitai nustojo, nes jam buvo pasiūlyta tai daryti slaptai. Vėliau Márquezas ėmė keliauti po Europą kaip užsienio korespondentas. Pastarasis posūkis įvyko dėl labai realios grėsmės. Jo paskutinis Kolumbijoje parašytas „El Espectador“ vedamasis buvo 14 straipsnių serija, kurioje rašytojas atskleidė slaptą Kolumbijos karinio laivo *Caldas* sudužimo Karibų jūroje istoriją. Išsigelbėjo vienas jaunas jūreivis, Luisas Alejandro Velascas, kuris dešimt dienų laikėsi įsikibęs valtys. Jis tapo nacionaliniu didvyriu – sakė kalbas ir reklamavo laikrodžius bei batus. Márquezas ilgai su juo kalbėjosi ir atskleidė tiesą – laivas paskendo ne dėl blogų oro sąlygų, o todėl, kad buvo prikrautas kontrabandinių prekių, kurios, prastai pritvirtintos, pasklido po denį. Kilo skandalas, ir Márquezu buvo pasiūlyta bėgti – pasinaudoti proga ir važiuoti į Europą. Be Vakarų šalių, jis buvo Lenkijoje, Čekoslovakijoje ir Tarybų Sąjungoje, kuria labai nusivylė. 1956 metais Márquezas gyveno Paryžiuje kaip „El Espectador“ korespondentas, kai sužinojo, jog diktatorius Rojas Pinalla uždarė laikraštį. Įklimpęs Prancūzijoje, Márquezas atidavė grįžimo bilietą, ėmė ieškoti žurnalisto darbo ir rinko butelius, kad užsimokėtų nuomą. Tuomet ir sukūrė puikią novelę „Niekas nerašo pulkininkui“, kurios turėjo vienuolika variantų. Taip pat parašė „Blogio valandą“. Kitais

metais jis gavo redaktoriaus darbą Caracaso laikraštyje. O 1958-aisiais grįžo į Kolumbiją vesti Mercedes Barcha, savo vaikystės mylimosios (jis teigė, kad pirmąkart pasipiršo jai tesant trylikos), vaistininko dukters ir egiptiečio emigranto anūkės.

1959 metų sausio 1-ąją triumfavo Fidelio Castro revoliucija. Ši revoliucija tapo kritinės reikšmės šiuolaikinei Lotynų Amerikos istorijai, ir jos įtaka Márquezui negali būti pervertinta. Tais metais jis tapo Bogotos korespondentu *Prensa Latinai*, naujai Kubos naujienų agentūrai, o tų metų rugpjūtį gimė jo pirmas vaikas Rodrigas (būsimasis kino režisierius). Dėl grasinančių skambučių iš emigravusių dešiniųjų kubiečių Márquezas prie rašomojo stalo laikė pasidėjęs geležinį strypą. *Prensa Latinai* jis dirba ir Niujorke, ir Havanoje, kur artimai susibičiuliauja su Fidelio Castro. Jis rašė, jog Castras labai išsilavinęs ir jie daug šnekasi apie literatūrą. Rašytojas ne tik ėmėsi politikos savo kūriniuose, bet ir dažnai kultivavo draugystes su pagrindinėmis politinėmis figūromis. Jo draugystė su revoliucingu kunigu Camilu Torresu (kuris mirė po to, kai stojo su ginklu prieš Kolumbijos vyriausybę) ir su Fidelio Castro kai kam gali pasirodyti nekaip, bet akivaizdžiai rodo pastovią rašytojo poziciją. Kad ir koks radikalus jis būtų, jo aštriausia kritika yra skirta Kolumbijai.

Ketverius metus Márquezas neparašė nieko naujo ir tik rūpinosi savo šeima – sūnus Gonzalas (būsimasis grafikos dizaineris) gimė 1962-ųjų balandį. 1965 metų sausį jis su šeima važiavo į Acapulcą, kai staiga jo kūrybinės jėgos atbudo. Márquezas apsuko mašiną ir grįžo namo. Pardavė ją ir užsibarikadavo su kava ir cigaretėmis savo darbo kambaryje aštuoniolikai mėnesių. Per tą laiką žmonai reikėjo imti kreditą maisto parduotuvėse ir užstatyti namų techniką. Kai jis išniro iš savo kabineto su „Šimtu metų vienatvės“, užstatė paskutinę buitinę techniką, kad nusipirktų pašto ženklų siųsti romaną į Argentiną savo leidėjui. Knyga iškart buvo vadinama klasika. Romanas buvo nepaprastai populiarus, vienu metu per savaitę buvo išperkamas visas tiražas. Išverstas į 37 kalbas, parduota daugiau kaip 30 milijonų kopijų. Alternatyviai pagarus ir komiškas, romanas audžia politinius, asmeninius ir dvasinius veiksmus, siekia suteikti pasakojimui naujų tendencijų.

„Šimtas metų vienatvės“ paprastai yra laikomas geriausiu Márquezo kūriniumi ir kartu literatūriniu sedevru. Romanas pasiekė kaitos tašką tarp modernizmo ir postmodernizmo ir padėjo atgaivinti romano žanrą. Knygos publikacija lėmė ir kitų Lotynų Amerikos romanistų pasisekimą ženklinant Vakarų dominavimo romane pabaigą. Vienas žymiausių XX amžiaus literatūrinių kūrinių – „Šimtas metų vienatvės“ – yra visame pasaulyje daugelio pripažintas romanas ir ypatinga sėkmė nobelisto autoriaus karjeroje. Veikalas pasakoja mitinio Makondo miesto kilimą ir griūtį per Buendijos šeimos istoriją. Tai turtinga ir talentinga gyvenimo ir mirties kronika ir žmonijos tragikomedija. Kilnioje, juokingoje, gražioje, bjaurioje Buendijų šeimos istorijoje matoma visa žmonija, lygiai taip, kaip Makondo istorijoje, mituose, augime ir puvime galima pamatyti visą Lotynų Ameriką. Meilė ir geismas, karas ir revoliucija, turtai ir skurdas, jau-

nystė ir senatvė – gyvenimo įvairovė, mirties neišvengiamybė, ramybės ir tiesos paieškos – šios universalios temos vyrauja romane. Ar Márquezas rašytų apie aistros pasireiškimą, ar apie kapitalizmo pinkles ir vyriausybės korupciją – jis visuomet rašo paprastai, laisvai ir su tyrumu, kurie yra meistro ženklai.

1973 metais, po Čilės prezidento Salvadoro Allende's nužudymo, Márquezas nutarė imtis aktyvesnio politinio vaidmens. Jis įkūrė kairiosios pakraipos žurnalą „Alternativa“ Bogotoje ir dalyvavo Russello tribunole, kuris siekė paviešinti žmogaus teisių pažeidimus Lotynų Amerikoje. 1975-aisiais jis išleido „Patriarcho rudenį“, dažnai keliauvo į Havaną, kur bendravo su Castru ir parengė knygą apie naująjį gyvenimą Kuboje, kurią planavo išleisti, kai Kubos ir JAV santykiai sunormalės. 1978 metais jis įkūrė žmogaus teisių organizaciją Mexico City, kur tęsė savo karjerą kaip scenariistas, žurnalistas ir publicistas. Jis taip pat buvo vienas kino mokyklos šalia Havanos įkūrėjų. Gyveno ir Barselonoje ir grįžo į Mexico City aštuntojo dešimtmečio gale, vėliau prezidento Belisario Betancuro buvo oficialiai pakviestas atvykti į Kolumbiją ir į čia kartu su šeima nuvyko 1982 metais. Nors García Márquezas turi butą Bogotoje, didesnę laiko dalį praleidžia Mexico City ir kituose savo namuose – Cuernavacoje, Havanoje, Barranquilloje, Cartagenoje, Barselonoje ir Paryžiuje. Visi namai įrengti identiškai – su baltais kilimais, dideliais stikliniais kavos staliukais, šiuolaikiniu menu, tobula garso sistema ir Mac kompiuteriais. Rašytojas maniškas tokiems dalykams. Jis atsibunda penktą, skaito iki septynių, tuomet rengiasi, skaito laikraščius, atsakinėja į *e-mailus* ir nuo dešimtos, „kad ir kas būtų“, sėda prie rašomojo stalo, rašo. Tai daro iki pusės trijų, tuomet eina pietauti. Po pietų rašymo diena baigta, ir jis pasišvenčia šeimai ir draugams.

Trys svarbūs įvykiai atsitiko 1981 metais: Márquezas gavo prancūzų Garbės legiono ordiną, aukščiausia apdovanojimą, kokį Prancūzija suteikia svetimšaliams. Po įspėjimo, kad Kolumbijos kariuomenė apkaltino jį besitarant su *guerrillas*, jis buvo priverstas ieškotis pagalbos Meksikos ambasadoje Bogotoje. Ir, galiausiai, jis išleido „Išpranšautos mirties kroniką“. Veiksmas labai paprastas: po didžiulės vestuvių puotos jaunikis pastebi, kad nuotaka nėra skaisti, ir gražina ją namo. Ji nurodo savo sugulovą, ir jos dvyniai broliai išsiruošia jo nužudyti, kad apgintų šeimos garbę. Visi miestelyje žino apie būsimąją žmogžudystę, bet žudikų nesustabdo, nors šie tikisi būsią sulaikyti. Šitokia tragedija įvyko Sucre 1951-ųjų sausį. Viskas dėjosi kaip romane, tik profesijos ir veikėjų etniškumas kūrinyje buvo pakeistas. Kaip ir įprasta Márquezui, už jo romanų slypi realybė, su kuria jis buvo susidūręs. „Geriausia literatūrinė formulė visuomet yra tiesa.“ Kronika – austa laiko struktūra, sudėtingos emocijos, klausimas dėl socialinės atsakomybės priešpriešos individualiajai. Cayetanas Gentile, tikrasis nužudytasis, kelios minutės prieš mirdamas išsiuntė laišką Márquezo tėvui, o rašytojo brolis ir sesuo pakvietė jį pusryčių. Taip Márquezas išgirdo labai detalų pasakojimą iš savo motinos, kuri nenorėjo, kad jis rašytų apie tokią visus namiškius palietusią istoriją. Autorius ypač sugundo

problematiška istorija – pilna pasakojimų ir perpasakojimų. Pasakotojas yra bevardis „aš“, bet jis taip pat yra Márquezas, nes jo giminės aprašomi nepakeičiant jų tikrųjų vardų. Jis tiria pasakojimo dinamiką, atmintį ir pranašavimą. Tačiau rašytojas taip patiki savo „tiesa“, kad labai jautriai reaguoja į savo herojų gyvenimą, pvz.: „Pulkininkas (Aurelianas Buendija „Šimto metų vienatvės“ – E. D.) jau buvo senas žmogus, dirbdinantis savo mažytes aukso žuveles, kai vieną popietę aš pagalvoju: „na, jam užtenka“. Man reikėjo jį nužudyti. Kai pabaigiau skyrių, priėjau prie Mercedes... drebėdamas. Ji žinojo, kas atsitiko tą momentą, kai pamatė mano veidą... Aš atsigučiau ant savo lovos ir praverčiau dvi valandas.“

1982 metais jam buvo suteikta Nobelio premija už literatūrą. Už tuos pinigus jis nusipirko savitraštį „Cambio“ Kolumbijoje – po to, kai Kolumbijos vyriausybė prižadėjo jam, kad jis bus saugus. 1980 ir 1990-aisiais Márquezas gyveno Mexico City ir Kolumbijoje. Jis ir toliau aktyviai dalyvavo politikoje ir 1986 metais organizavo Naujo Lotynų Amerikos kino fondą Havanoje. Išleisti ir du romanai: „Meilė choleros metu“ (1985) ir „Generolas savo labirinte“ (1989). Baigiantis XX amžiui jis toliau gyveno Kolumbijoje ir rašė, nors ir su didele apsauga, baimindamasis pagrobimo ar kitų nusikaltimų, kuriais buvo grasinta. Kai Márquezas palieka savo butą Bogotoje, jis keliauja mašina su neprashaunamais langais ir apsaugota nuo bombų šasi. Vairuoja Don Chepe, kresnas ankstenis *guerrilla* kovotojas, Márquezui dirbantis daugiau nei dvidešimt metų. Keletas slaptosios tarnybos agentų, kartais net šeši, seka juos kita mašina. Tokia apsauga praverčia šalyje, kur kas mėnesį pagrobiami du šimtai žmonių ir daugiau nei du tūkstančiai nužudomi. García Márquezas pažiūros Lotynų Amerikoje reiškia labai daug. Jis taip gerbiamas, kad naudojasi tiek vyriausybių, tiek revoliucionierių pasitikėjimu. Jis dalyvavo derybose siekiant užbaigti pilietinius karus Salvadore ir Nikaragvoje ir dažnai padėdavo išlaisvinti pagrobtus įkaitus. Tačiau jis dažnai kritikuojamas, kad per daug patenkintas savo padėtimi ir per daug susijęs su valdžios žmonėmis. Draugai jo imlumą lygina su Castro ar Clintono žavesiu ir nurodo, kaip toli jis nuėjo nuo savo šaknų. „Gabas kilo iš *un pueblucho de mierda* – mėšlino mažo miestelio – pajūryje, ir jis lengvai galėjo likti vienu tų vyrų, pardavinėjančių saulės akinius turistams“, – rašė bendraamžė. 1994 metais jis parašo „Apie meilę ir kitus demonus“, apysaką, kuri taip pat remiasi realybe. 1949-aisiais, kai jis buvo jaunas reporteris Cartagenoje, jį paskyrė rašyti istoriją apie vietinio vienuolyno kriptų ištuštinimą. Laipsniškas stogo griuvimas atvėrė nuostabus grožio koplyčią gamtos siautuliui, bet trys vyskupų, abacių ir kitų žymių žmonių kartos vis dar čia buvo palaidotos. Nišoje prie altoriaus darbininkai surado jaunos mergaitės kaukolę su septyniasdešimties pėdų ilgumo „intensyvios vario spalvos gyvų plaukų kaskada“. Brigadininkas paaiškino, jog tai nenuostabu dviejų šimtų metų senumo kaukolei, bet García Márquezas nelaikė to tokiu neoriginaliu epizodu, nes kai buvo vaikas, senelė papasakojo legendą apie mažą dvylikametę markizę, kuri turėjo plaukus, besidriekiančius už jos kaip nuotakos veliumas, kuri mirė nuo pasiutligės įkandus šuniui ir dėl įvykusių stebuklų buvo garbinama

daugelyje Karibų pakrantės miestelių. Praeis keturiasdešimt metų, ir Márquezas parašys apysaką remdamasis senelės legenda, kuri tapo reali. Apysakoje, kur veiksmas vyksta Cartagenoje XVIII amžiuje, kai miestas buvo vienas iš Ispanijos vergų prekiavimo ir kolonijinių inkvizicijos štabų, mergaitė nusiunčiama į vienuolyną, kad ją egzortuotų po to, kai ji buvo užgauliojama ir beveik iki beprotybės privesta prastų gydytojų, klaidingai manusių, jog ji serga pasiutlige. Jos egzorcistas, kunigas eruditas, įsimyli ją ir yra nubaudžiamas už savo ereziją. Egzorcizmo imasi vyskupas, ir ji miršta jo kankinama. Patys maloniausi veikėjai knygoje, be mergaitės ir jos kankinio mylimojo, yra nuo visuomenės atsietas žydų daktaras su savo didžiule uždraustų knygų biblioteka, dvi moterys, kurios kalinamos, nes yra išprotėjusios, tačiau stebuklingai keliauja visur slapčiomis ir kartais nematomos, ir kunigas, kuris gyvena tarp neturtingųjų ir kuriam būdingas humanistinis požiūris į mergaitės situaciją.

1999 metais diagnozavus limfų vėžį, Márquezas parašo „Atsisveikinimo laišką“, 2002-aisiais publikuojami memuarai „Gyventi tam, kad papasakotum“. Kol kas paskutinis Márquezo kūrinys – 2004-ųjų knyga „Mano melancholiškų šliundrų atsiminimai“. Šioje apysakoje senas žurnalistas savo gimtadienio proga siekia sekso su nekalta paaugle, kuri sutinka iš noro padėti savo šeimai. Ši knyga sulaukė konservatorių pasipriešinimo Kolumbijoje.

Márquezo kūryba Lotynų Amerikos literatūros klestėjimo metu įgavo savitą ir dramatišką išraišką. Originalus ir tragiškas, poetinis ir fantastinis autoriaus kūrybinis palikimas sulyginamas tik su žymiausių literatūros meistrų darbais. Karjeros pradžioje veikiamas Kafkos ir Faulknerio, ilgainiui rašytojas atrado savo balsą, kuris tapo unikaliu humanistinėje literatūroje. Spalvinga biografija stipriai susijusi su realybės paieškomis maginiame realizme, biografiniai faktai turi daug įtakos literatūrai. Daugelis jo kūrinių veikėjų iš tiesų egzistavo ir buvo susiję su García Márquezu. Toks realybės ir fantazijos mišinys sukūrė naują maginį realizmą, tiesos ir stebuklų plotmę, kurioje įkūnyti žmogiškieji klystkeliai ir būties prasmės.

Eglė DEAN